

дървени. Но го питал: като си имал достатъчно сребро да си угажда, и за тяхната скромна посуда ли се е полакомил? Така, от дума на дума, го принудил дори на териториални и политически отстъпки.

Върховни жреци на гетите, бесите и даките (отвъд Дунав) били следващите царе – Бурбиста, Деценей, Вологез, Реметалк, Реметалк III, Скорило, Дурас, Децебал.

Магичната плячка на келтите

Още в началото на следващия век започнало нашествието на келти в Македония, Гърция, Тракия и Мала Азия. Според автора на първия „пътеводител“ в познатата ни история Павзаний, „събраната войска брояла пехота от 150 000 души, а конниците били 20 400. Толкова било числото на постоянно действащите конници, а тяхното истинско число било 61 200, защото около всеки конник имало по двама прислужници, които били също добри ездачи и също имали коне“. В Южна Тракия те опитвали да утвърдят свое царство от 278 до 218 г. пр. Хр. и проф. Константин Иречек свързва тяхната столица Тиле с древен град на мястото на днешното село Тулово. Предците ни са ги прогонили, защото безпощадно са съсипали заварените селища по нашите земи, но освен заграбените оттук богатства, чрез своите друиди нашествениците са изнесли на Запад като свои магичните ритуали и обредни практики на траките. Както са ги схванали.

Паметна реликва от съжителството с гетите е прочутият келтски котел с диаметър 69 см и височина 42 см от 8,885 кг позлатено сребро, който побира 130 л. Изследователите му смятат, че стилът на изображения върху 12-те му правоъгълни панела, които оформят неговите вътрешни и външни стени, явно е произведен от изкуството в Тракия. В блато край село Гундеструп в Дания той е открит през 1891 г. разглобен на съставните си части, което навярно подсказва и за определен, но неясен в Дания ритуал.

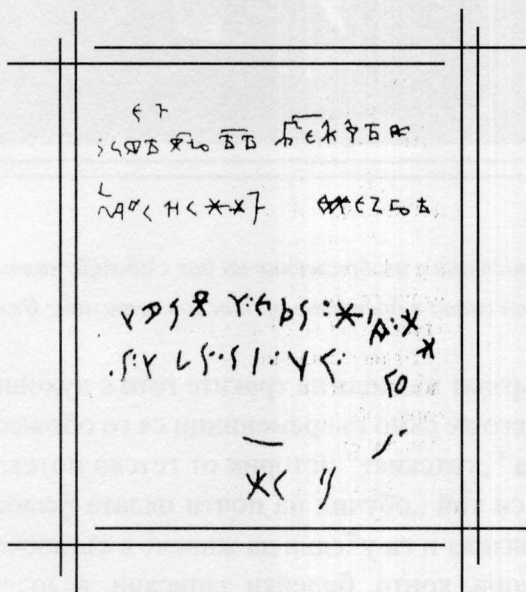

Сребърна пластина с изображение на бог Сабазий, която е била прикована на скала в древното родопско светилище Белинташ

Мнозина свързват възхода на траките гети с духовния им наставник Дикеней. А него не само съвременници са го обожествили. В прочутата си „Гетика“ „готският“ историк от гетско потекло Йордан(ес) пише, че народа си той „обучил на почти цялата философия, преподавал им етика, физика и ги убедил да живеят в съгласие с природата, по собствени закони, които, бидейки записани, и досега се наричат *белагини* (*belagines*)“.

Знакова сцена върху котела от I в. пр. Хр., изложен като едно от най-забележителните произведения на келтската торевтика в Датския национален музей, Копенхаген

Скални надписи от Северна Добруджа, публикувани от проф. Веселин Бешевлиев и ст.н.с. Петър Добрев

За тях е било в духа на свещените им традиции и с неговото учение да се роди нова писменост – вече за всеобща употреба, та лесна за заучаване и писане. Вероятно на нея са и неразчетените още текстове по скалните им светилища из Добруджа.

Дръзките бунку на Спартак

Но римските легиони вече газели към земите на траките. Първият сблъсък с тях бил през 188 г. пр. Хр. в долното течение на река Марица, където воинството на тракийските племена асти, кени, медуатени и корели ги победило. Но скоро между Тракия и Рим започнала жестока война, продължила почти две столетия. При едно от поредните си нахлувания римляните пленили предводителя на траките меди Спартак. Но дори и тогава той опитал да помогне на своите, като през 74 г. пр. Хр. вдигнал въстание, в което с потомствените пленени воители от своя народ включил на равна нога и робите в империята. В армията му се стекли над 100 000 бойци, с които три години подред разбивал всички изпратени от Рим войски. Сенатът се принудил да отзове от фронтовете най-добрите си пълководци с легионите им, за да ги изправи срещу бойците на храбрия трак.

Решителната битка станала през 71 г. пр. Хр. в Южна Италия и била гибелна за бунтовниците. Шест хиляди пленени въстаници били разпнати на кръстове по протежение на пътя от Капуа до Рим. Но трупът на Спартак не бил намерен. Според Плутарх и неговата жена избягала заедно с него при бунта, а тя била пророчица от медите. Римляните вече знаели, че траките владеят опасни чародейства, и това дозатвърдило страха на имперското воинство пред тях. А и с бунта, който вдигнал легендарният освободител на заробените от Рим, той навярно помогнал на народа си и като му дал време да си отдъхне, докато оттеглените от земите му легиони гълтали праха и леели кръв в Южна Италия.